לא שנו אלא בין תבשיל לתבשיל. לומר לרבינו שמואל דמיירי בשמיסם של בשר או שמיסם של גבינה אבל גבינה שלפניו חובה אבל גבינה של אחריו לא קאמר דלפילו בנטילת ידיים לחוד לאכול עד סעודה אחרת כדאמר לעיל אבל בשר בחלב לגבינה ואין נראה לר"ת דבין תבשיל לגבינה משמע תבשיל תחלה כדאמר לעיל כמה יסחה בין בשר לגבינה ולא כלום ופריך והא אמר רב מסדא אבל בשר בחלב לאכול בשר לגבינה אלא כמה יסחה בין גבינה לבשר כו' ועוד בין תבשיל לתבשיל בשמיסם של בשר או של גבינה למה יש לו ליטול כלל ומפרש ר"ת דבין תבשיל לתבשיל היינו בין תבשיל דבשר לתבשיל של גבינה לכיון דאין הבשר והגבינה בעין וליכא אלא טעם לא החמירו שיהא חובה ליטול ידיו בינתיים ואינו אלא רשות אבל בין תבשיל דבשר לתבשיל דגבינה בעין חובה וחכם פירוש זה אף לדברי המוסרין לאכול גבינה אחר בשר בתוך סעודה אפילו בנטילה וקיומו:

מזגהו סולדת בהן אבל היד סולדת בהן אין נוטלין בהן ואיכא דמתני להא אסיפא [א]אחרונים אין נוטלין אלא בצונן אבל בחמין לא אמר רב יצחק בר יוסף אמר רבי ינאי לא שנו אלא שהיד סולדת בהן אבל אין היד סולדת בהן נוטלין [ב]מכלל דראשונים אף על פי שהיד סולדת בהן מותר אמצעיים רשות אמר רב נחמן [ג]לא שנו אלא בין תבשיל לתבשיל אבל בין תבשיל לגבינה חובה [ד]אמר רב יהודה בריה [ה]דרבי חייא מפני מה אמרו מים אחרונים חובה שמלח סדומית יש שמסמא את העינים אמר אביי ומשתכח כי קורטא בכורא אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי כל מלחא מאי אמר ליה לא מבעיא אמר אביי מריש הוה אמינא האי דלא משו מיא בתראי על ארעא משום זוהמא אמר לי [ו]מר [ז]משום דשריא רוח רעה עלייהו ואמר אביי מריש הוה אמינא האי דלא שקיל מידי מפתורא כי נקיט איניש כסא למשתי שמא יארע דבר קלקלה בסעודה אמר לי מר משום דקשי לרוח צרדא ולא אמרן אלא דשקיל ולא מהדר אבל משקל ואהדורי ליה לן בה ולא אמרן אלא חוץ לארבע אמות אבל תוך ארבע אמות ליה לן בה ולא אמרן אלא מידי דצריך לסעודתא אבל מידי דלא צריך לסעודתא ליה לן בה מר בר רב אשי קפיד אפילו אאסיתא ובוכנא דתבלי מידי דצריכי לסעודתא ואמר אביי מריש הוה אמינא האי דכנשי [ח]נשווראה משום מנקירותא אמר לי מר [ט]משום דקשי לעניותא ההוא גברא דהוה מהדר עליה שרא דעניותא ולא הוה יכיל ליה דקא זהיר אנשוורא טובא יומא חד כרך [י]ליפתא איכלי אמר השתא ודאי נפל בידאי בתר דאכיל אייתי מרא קרינהו ליבלי שדינהו לנהרא שמעיה דקאמר ווי דאפקיה ההוא גברא מביתיה ואמר אביי מריש הוה אמינא האי דלא שתי אופיא משום מאיסותא אמר לי מר משום דקשי לברסם מישתיה קשה לברסם מינפח ביה קשיא לרישא מדחייה קשיא לעניותא מאי תקנתיה לשקעיה שקועי לברסם דחמרא שיכרא דשיכרא מיא דמיא ליה תקנתא והיינו דאמרי אינשי [יא]בתר עניא אזלא עניותא ואמר אביי מריש הוה אמינא האי דלא אכלי ירקא מכישא דאסר גינאה משום דמיחזי כרעבתנותא אמר לי מר משום דקשי לכשפים [יב]רב חסדא ורבה בר רב הונא הוו קאזלי בארבא אמרה להו ההיא מטרוניתא אותבן בהדייכו לא אותבוה אמרה מלתא אסרתה לארבא אמרו אינהו מילתא שריוה אמרה להו מאי איעביד לכו דלא מקנח לכו בחספא ולא קטיל לכו כינה אמנייכו ולא אכיל לכו ירקא מכישא דאסר גינאה ואמר אביי מריש הוה אמינא האי דלא אכלי ירקא דנפל אתכא [יג]משום מאיסותא אמר לי מר משום דקשה לריח הפה ואמר אביי מריש הוה אמינא האי דלא יתבי תותי מרזיבא משום שופכים אמר לי מר משום דשכיחי מזיקין הנהו שקולאי דהוו דרו חביתא דחמרא בעו לאיתפוחי אותבוה תותי מרזיבא פקעה אתו לקמיה דמר בר רב אשי אפיק שיפורי שמתיה אתא לקמיה אמר ליה אמאי תעביד הכי אמר ליה היכי אעביד כי אותביה באונאי אמר ליה את בדוכתא דשכיחי רבים מאי בעית את הוא דשנית זיל שלים אמר ליה השתא נמי ליקבע לי מר זימנא ואפרע קבע ליה זימנא כי מטא זימנא איעכב כי אתא אמר ליה אמאי לא אתית בזמנך אמר ליה [יד]כל מילי דצייר וחתים וכייל ומני לית לן רשותא למשקל מיניה עד דמשכחינן מידי דהפקרא ואמר אביי מריש הוה אמינא האי דשדי מיא מפומא דחצבא משום ציבתא אמר לי מר משום דאיכא מים הרעים ההוא בר שידא דהוה בי רב פפא אזל לאתויי מיא מנהרא איעכב כי אתא אמרו ליה אמאי איעכבת אמר להו עד דחלפי מים הרעים אדהכי חזנהו

המיס: **מיס רעיס.** פעמיס שמתה מהן שד וזו תקנתן: **דהוה בי רב פפא.** שהיה משמשו: **עד דחלפי מיס הרעיס.** שמתו המזיקין מהן: המכילו

סולדת. נכוית. מס היד סולדת בהן בטלו ונשתנו ממורת מיס: **חיכא דמתני להא אסיפא.** לא שנו דלמחרוניס בחמין לא: **מכלל דו'.** דבהנך לעסר למחרוניס שרי לרחשוניס: **אמצעים יש.** ומחרו מכמיס[ט] על כל מקילתך מכול מלא וכיון דנגע במלא כי הדר יהיב ידו לנטלן: **ומשכחת כי קורטא בכורא.** מיהא מצויה מלא קורטא בכור: **כל מילתא.** מדד מלא כמו (שמות טז) וימודו בעומר [י] וכלו בעומרא: **מאי.** בחמין לא אמר רב יצחק בר יוסף אמר רבי ינאי לא שנו אלא שהיד סולדת בהן אבל אין היד סולדת בהן נוטלין דראשונים אף על פי שהיד סולדת בהן מותר אמצעיים רשות אמר רב נחמן לא שנו אלא בין תבשיל לתבשיל אבל בין תבשיל לגבינה חובה [ו]אמר רב יהודה בריה [ז]דרבי חייא מפני מה אמרו מים אחרונים חובה שמלח סדומית יש שמסמא את העינים אמר אביי ומשתכח כי קורטא בכורא אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי כל מלחא מאי אמר ליה לא מבעיא אמר אביי מריש הוה אמינא האי דלא משו מיא בתראי על ארעא משום זוהמא אמר לי [ח]מר [ט]משום דשריא רוח רעה עלייהו ואמר אביי מריש הוה אמינא האי דלא שקיל מידי מפתורא כי נקיט איניש כסא למשתי שמא יארע דבר קלקלה בסעודה אמר לי מר משום דקשי לרוח צרדא ולא אמרן אלא דשקיל ולא מהדר אבל משקל ואהדורי ליה לן בה ולא אמרן אלא חוץ לארבע אמות אבל תוך ארבע אמות ליה לן בה ולא אמרן אלא מידי דצריך לסעודתא אבל מידי דלא צריך לסעודתא ליה לן בה מר בר רב אשי קפיד אפילו אאסיתא ובוכנא דתבלי מידי דצריכי לסעודתא ואמר אביי מריש הוה אמינא האי דכנשי [י]נשווראה משום מנקירותא אמר לי מר [יא]משום דקשי לעניותא ההוא גברא דהוה מהדר עליה שרא דעניותא ולא הוה יכיל ליה דקא זהיר אנשוורא טובא יומא חד כרך [יב]ליפתא איכלי אמר השתא ודאי נפל בידאי בתר דאכיל אייתי מרא קרינהו ליבלי שדינהו לנהרא שמעיה דקאמר ווי דאפקיה ההוא גברא מביתיה ואמר אביי מריש הוה אמינא האי דלא שתי אופיא משום מאיסותא אמר לי מר משום דקשי לברסם מישתיה קשה לברסם מינפח ביה קשיא לרישא מדחייה קשיא לעניותא מאי תקנתיה לשקעיה שקועי לברסם דחמרא שיכרא דשיכרא מיא דמיא ליה תקנתא והיינו דאמרי אינשי [יג]בתר עניא אזלא עניותא ואמר אביי מריש הוה אמינא האי דלא אכלי ירקא מכישא דאסר גינאה משום דמיחזי כרעבתנותא אמר לי מר משום דקשי לכשפים [יד]רב חסדא ורבה בר רב הונא הוו קאזלי בארבא אמרה להו ההיא מטרוניתא אותבן בהדייכו לא אותבוה אמרה מלתא אסרתה לארבא אמרו אינהו מילתא שריוה אמרה להו מאי איעביד לכו דלא מקנח לכו בחספא ולא קטיל לכו כינה אמנייכו ולא אכיל לכו ירקא מכישא דאסר גינאה ואמר אביי מריש הוה אמינא האי דלא אכלי ירקא דנפל אתכא [טו]משום מאיסותא אמר לי מר משום דקשה לריח הפה ואמר אביי מריש הוה אמינא האי דלא יתבי תותי מרזיבא משום שופכים אמר לי מר משום דשכיחי מזיקין הנהו שקולאי דהוו דרו חביתא דחמרא בעו לאיתפוחי אותבוה תותי מרזיבא פקעה אתו לקמיה דמר בר רב אשי אפיק שיפורי שמתיה אתא לקמיה אמר ליה אמאי תעביד הכי אמר ליה היכי אעביד כי אותביה באונאי אמר ליה את בדוכתא דשכיחי רבים מאי בעית את הוא דשנית זיל שלים אמר ליה השתא נמי ליקבע לי מר זימנא ואפרע קבע ליה זימנא כי מטא זימנא איעכב כי אתא אמר ליה אמאי לא אתית בזמנך אמר ליה [טז]כל מילי דצייר וחתים וכייל ומני לית לן רשותא למשקל מיניה עד דמשכחינן מידי דהפקרא ואמר אביי מריש הוה אמינא האי דשדי מיא מפומא דחצבא משום ציבתא אמר לי מר משום דאיכא מים הרעים ההוא בר שידא דהוה בי רב פפא אזל לאתויי מיא מנהרא איעכב כי אתא אמרו ליה אמאי איעכבת אמר להו עד דחלפי מים הרעים אדהכי חזנהו

לאכול גבינה ואין נראה לר"ת דבין תבשיל לגבינה משמע תבשיל תחלה כדאמר לעיל כמה יסחה בין בשר לגבינה ולא כלום ופריך והא אמר רב מסדא אבל בשר בחלב לאכול בשר לגבינה אלא כמה יסחה בין גבינה לבשר כו' ועוד בין תבשיל לתבשיל בשמיסם של בשר או של גבינה למה יש לו ליטול כלל ומפרש ר"ת דבין תבשיל לתבשיל היינו בין תבשיל דבשר לתבשיל של גבינה לכיון דאין הבשר והגבינה בעין וליכא אלא טעם לא החמירו שיהא חובה ליטול ידיו בינתיים ואינו אלא רשות אבל בין תבשיל דבשר לתבשיל דגבינה בעין חובה וחכם פירוש זה אף לדברי המוסרין לאכול גבינה אחר בשר בתוך סעודה אפילו בנטילה וקיומו:

מזגהו

סולדת בהן אבל היד סולדת בהן אין נוטלין בהן ואיכא דמתני להא אסיפא [א]אחרונים אין נוטלין אלא בצונן אבל בחמין לא אמר רב יצחק בר יוסף אמר רבי ינאי לא שנו אלא שהיד סולדת בהן אבל אין היד סולדת בהן נוטלין [ב]מכלל דראשונים אף על פי שהיד סולדת בהן מותר אמצעיים רשות אמר רב נחמן [ג]לא שנו אלא בין תבשיל לתבשיל אבל בין תבשיל לגבינה חובה [ד]אמר רב יהודה בריה [ה]דרבי חייא מפני מה אמרו מים אחרונים חובה שמלח סדומית יש שמסמא את העינים אמר אביי ומשתכח כי קורטא בכורא אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי כל מלחא מאי אמר ליה לא מבעיא אמר אביי מריש הוה אמינא האי דלא משו מיא בתראי על ארעא משום זוהמא אמר לי [ו]מר [ז]משום דשריא רוח רעה עלייהו ואמר אביי מריש הוה אמינא האי דלא שקיל מידי מפתורא כי נקיט איניש כסא למשתי שמא יארע דבר קלקלה בסעודה אמר לי מר משום דקשי לרוח צרדא ולא אמרן אלא דשקיל ולא מהדר אבל משקל ואהדורי ליה לן בה ולא אמרן אלא חוץ לארבע אמות אבל תוך ארבע אמות ליה לן בה ולא אמרן אלא מידי דצריך לסעודתא אבל מידי דלא צריך לסעודתא ליה לן בה מר בר רב אשי קפיד אפילו אאסיתא ובוכנא דתבלי מידי דצריכי לסעודתא ואמר אביי מריש הוה אמינא האי דכנשי [ח]נשווראה משום מנקירותא אמר לי מר [ט]משום דקשי לעניותא ההוא גברא דהוה מהדר עליה שרא דעניותא ולא הוה יכיל ליה דקא זהיר אנשוורא טובא יומא חד כרך [י]ליפתא איכלי אמר השתא ודאי נפל בידאי בתר דאכיל אייתי מרא קרינהו ליבלי שדינהו לנהרא שמעיה דקאמר ווי דאפקיה ההוא גברא מביתיה ואמר אביי מריש הוה אמינא האי דלא שתי אופיא משום מאיסותא אמר לי מר משום דקשי לברסם מישתיה קשה לברסם מינפח ביה קשיא לרישא מדחייה קשיא לעניותא מאי תקנתיה לשקעיה שקועי לברסם דחמרא שיכרא דשיכרא מיא דמיא ליה תקנתא והיינו דאמרי אינשי [יא]בתר עניא אזלא עניותא ואמר אביי מריש הוה אמינא האי דלא אכלי ירקא מכישא דאסר גינאה משום דמיחזי כרעבתנותא אמר לי מר משום דקשי לכשפים [יב]רב חסדא ורבה בר רב הונא הוו קאזלי בארבא אמרה להו ההיא מטרוניתא אותבן בהדייכו לא אותבוה אמרה מלתא אסרתה לארבא אמרו אינהו מילתא שריוה אמרה להו מאי איעביד לכו דלא מקנח לכו בחספא ולא קטיל לכו כינה אמנייכו ולא אכיל לכו ירקא מכישא דאסר גינאה ואמר אביי מריש הוה אמינא האי דלא אכלי ירקא דנפל אתכא [יג]משום מאיסותא אמר לי מר משום דקשה לריח הפה ואמר אביי מריש הוה אמינא האי דלא יתבי תותי מרזיבא משום שופכים אמר לי מר משום דשכיחי מזיקין הנהו שקולאי דהוו דרו חביתא דחמרא בעו לאיתפוחי אותבוה תותי מרזיבא פקעה אתו לקמיה דמר בר רב אשי אפיק שיפורי שמתיה אתא לקמיה אמר ליה אמאי תעביד הכי אמר ליה היכי אעביד כי אותביה באונאי אמר ליה את בדוכתא דשכיחי רבים מאי בעית את הוא דשנית זיל שלים אמר ליה השתא נמי ליקבע לי מר זימנא ואפרע קבע ליה זימנא כי מטא זימנא איעכב כי אתא אמר ליה אמאי לא אתית בזמנך אמר ליה [טז]כל מילי דצייר וחתים וכייל ומני לית לן רשותא למשקל מיניה עד דמשכחינן מידי דהפקרא ואמר אביי מריש הוה אמינא האי דשדי מיא מפומא דחצבא משום ציבתא אמר לי מר משום דאיכא מים הרעים ההוא בר שידא דהוה בי רב פפא אזל לאתויי מיא מנהרא איעכב כי אתא אמרו ליה אמאי איעכבת אמר להו עד דחלפי מים הרעים אדהכי חזנהו

המיס: **מיס רעיס.** פעמיס שמתה מהן שד וזו תקנתן: **דהוה בי רב פפא.** שהיה משמשו: **עד דחלפי מיס הרעיס.** שמתו המזיקין מהן: המכילו

מסורת הש"ס

סולדת. נכוית. מס היד סולדת בהן בטלו ונשתנו ממורת מיס: **חיכא דמתני להא אסיפא.** לא שנו דלמחרוניס בחמין לא: **מכלל דו'.** דבהנך לעסר למחרוניס שרי לרחשוניס: **אמצעים יש.** ומחרו מכמיס[ט] על כל מקילתך מכול מלא וכיון דנגע במלא כי הדר יהיב ידו לנטלן: **ומשכחת כי קורטא בכורא.** מיהא מצויה מלא קורטא בכור: **כל מילתא.** מדד מלא כמו (שמות טז) וימודו בעומר [י] וכלו בעומרא: **מאי.** לריך ליטול מחריו מו לא: **משום זוהמא.** שריחן מסריח ונרלות מלוסות: **למישתי.** כשמדס שומה אין לוקמין כלום מלפניו: **דכר קלקלה.** שמא יבעום השומה שחפץ בחומו דבר הניטל וכי יבעום יסחכן ויחנק: **רוח צרדת.** משטורדיסו"ן: **חוץ לארבע אמות.** שמוליאו חוץ לארבע אמות של שולחן: **דקשי נשווראה.** שמכשדין פירוחי חוכלין מן הבית: **מקנירותא.** לנקר הבית נקיון: **מהדר אבתריה שרא דעניותא.** שר הממונה על העניות היה רולף לנוכרו ולהביאו לידי עניות: **אינלי.** [יא]על עסבים שבשפר: **נפל לידאי.** שלא יוכל לנקט הפירורין מבין העסבים ויהו למדרס רגלים ותלכדנו בכך: **שמעיה.** ההוא גברא לההוא ברא: **דקאמר ווי דאפקיה מביתיה.** הולימני זה ממקום מנוחתי: **חופיא.** משקומ"ל: **לברסם.** ריריו הבאין מן המוחטם: **מדחיה.** בידו לנדדין: **ליפקעיה שקועי.** בחוך המשקה על שיכלה מלויו: **לברסם דחמרא.** שבא לו ממחת חופיא דחמרא: **שכרא.** רפוחתו לשחות שכר: **לברסם דשכרא.** שבא מחמת חופיא דשכרא ליפתי מיא: **כבר עניא.** זה שלא היה לו אלא מיס לשחות: **מביאו דאמר גינאה.** שמין מוליאין סוס או כריסין מחגודה שחוגדין מוכרי ירק לאוכלו: **כרעבתנותא.** שמין יכול להמתין עד שיתירנו: **לכשפים.** הרוחה לומו יכול לעשות לו כשפים והנשמר ממנו אין כשפים נוחין למול עליו: **מטרוניתא.** נכרית: **אותבן בהדייכו.** הושיבוני עמכם בספינה: **אמרה מילתא.** לחש של מכשפות: **אסרתה לארבא.** שלא יזה ממקומה: **אמרו אינהו מילתא.** אף הן היו בקיאין בדבר ועושין להגיל עלמם מיד המכשול[יב]. ומיכא דאמרי שאמרו סס ולא מוכחא מילתא: **מאי איעביד לכו.** שאין מכשפות שולטת בכס שאתם נשמרין מכל דבר הקשה להן: **דלא מקנח לכו בחספא.** אין אתם מקנחין עלמכם בחרס בנית הכסא ואין אתם הולכין כיגה במלבושכם: **מרזיבא.** ליעול המקלח מים מן הגג: **שופכין.** שמא ילדו עליו מים מאוסין המקלחים מחשמים המשחמין על הגג ושופכין מי חשמים והן בחין לניעול: **שקולאי.** נוחלי משאות בשכר: **פקעה.** שבאדה המזיק: **שמתיה.** למזיק: **דאותביה באונאי.** הושיבוה בחזי שהייתי יחן שם: **דלייר וחתים.** כלומר[טו] בחחד מכל מלו אין לנו רשות: **דשדו מיא.** השומה בכל שופך תחלה מן המיס לחרן: **משום ליבבא.** קשמין וקשין שעל פני

מוסף רש"י

שמלח סדומית יש. ואמור רבנן אחר כל מילתך אכול מלח, ומשום מלח שטעל בו אלבעו מיקנו מיס אחרונים (ערובין יז:) שמלח סדומית דקה היא ומיס מאד ונדבקת ביד ומיהו ניכרת (ביצה לט). **כי קורטא בכורא.** כבור מלח יש מעט מאוחו מלח סדומית כמין קורט קטן (ערובין שם). **נשווראה.** פירוחין (פסחים קיא:). **מטרוניתא.** נכרית היתה (שבת פא:). **אמרה מילתא.** דכשפים ואסרתה לארבא (שם). **אמרו אינהו מילתא.** על ידי סס טהרה (שם). **דלא מקנח לכו בחספא.** שאוכל לעשות נכס כשפים (שבת פב.). **ולא קטיל לכו כינה אמנייכו.** ואין אחם מוגרין כינה בבגדיכם (שם). **ולא אכיל לכו ירקא מכישא דאסר גינאה.** אין אחם מוליאין שום וכריסה ובלל מאגודה שאוגדין הגגנים ומוכרים, שכל אחם מחירין האגודה אחילה, ס"א כל הני קאי לכשפים (שם).

גליון הש"ם

רש"י ד"ה אינלי על עשבים. וכן גיטין דף סח ע"ב מילפא דימע ואינלא:

לעזי רש"י

אישטורדישו"ן. עילפון, הלם, מבוכה.
אישקומ"א. קצף.

רבינו גרשום

סולדת בהן. כלומר אלא שאין היד נכוית בהן אבל היד נכוית בהן אסור: כי קורטא בכורא. כלומר כקרטין של מלח בשלשים סאין: שמא יארע דבר קלקלה בסעודה. כלומר שמא יקפיד בשעה דנקיט כסא בידיה או מאכל או משקה וישפכנו ויארע קלקלה בסעודה: דקשי לרוח צרדא. שנופל מאותו חולי: ולא אמרן אלא חוץ לד' אמות. כלומר הא דאמרן דלא לישקול איניש מידי מפתורא כי נקיט איניש כסא ויתיב אתכא: חוץ לד' אמות. כלומר שרוצה לישלח חוץ לד' אמות מן השלחן ואי עביד קשה לרוח צרדא למאן דנקיט כסא בידיה: האי דכנשי נישווירא. כלומר האי דמיכנשי פירורין מתחת השלחן: משום מנקרותא. כלומר שרוצה לנקר ביתו: א"ל מה. זהו רבה: הוה קא אכיל נהמא (איכלא) [איבלי]. כלומר ביני עשבים: אפקוה להההוא גברא מביתיה. כלומר שאין היד נכוית בהן אבל היד נכוית בהן אסור: כי קורטא בכורא. כלומר כקרטין של מלח בשלשים סאין: שמא יארע דבר קלקלה בסעודה. כלומר שמא יקפיד בשעה דנקיט כסא בידיה או מאכל או משקה וישפכנו ויארע קלקלה בסעודה: דקשי לרוח צרדא. שנופל מאותו חולי: ולא אמרן אלא חוץ לד' אמות. כלומר הא דאמרן דלא לישקול איניש מידי מפתורא כי נקיט איניש כסא ויתיב אתכא: חוץ לד' אמות. כלומר שרוצה לישלח חוץ לד' אמות מן השלחן ואי עביד קשה לרוח צרדא למאן דנקיט כסא בידיה: האי דכנשי נישווירא. כלומר האי דמיכנשי פירורין מתחת השלחן: משום מנקרותא. כלומר שרוצה לנקר ביתו: א"ל מה. זהו רבה: הוה קא אכיל נהמא (איכלא) [איבלי]. כלומר ביני עשבים: אפקוה להההוא גברא מביתיה. כלומר כלומר מאן דשתי אופיא משיכרא לישתי מיא בתריה וירפא: דמים לית ליה תקנתא: [בתר עניא]. דעני אורחיה למישתי מיא: מכישא דאסר גינאה. כלומר מאותו קישור שקשר בעל הגינה למכור: אמרה מלתא אסרה לארבא. כלומר אמרה מלתא דכשפים: לא קטיל לכו כינה. על בגד שלך: תותי מרזבא. צינור: משום שופכין. כלומר ששופך הצינור מים עליו: הנהו שקולאי. בני אדם שנושאין משואות: בעי לאיתפוחי תותי מרזבא. [את הוא דשנית]. כלומר

מתכילו כאכר חזיר. שהיה מנוי ישראל מוכר בשר שחוטה לישראל ומשקל ומתכילם וכשהעובד כוכבים בא בתחומו מתכילו נבלות וב"ג יהודי אחד לאכול ולא נטל ידיו וכשכור זה שעובד כוכבים הוא והתכילו כאכר חזיר[ו]: **טוליאו תשא מבעלה והרגו אף הנפש.** כשרצת ביומא בעובדת דכיאור מיכא למ"ד קטלה ומיכא למ"ד לא קטלה אלא תפקה: **ומימיך.** אלא תטעה מי מהם לאמר הוליאו ומי מהם לאמר הרגו: **תאת רב דימי אמר אפקה תאת רבין אמר קטלה.** והאמרן הוליאה והאני הרגה אחוי השיכא כאילו אשיכה נעשו בה גירושין והיינו שהוא לא תטעה דודאי אין להחליף ולומר והאמרן הרגה והאני הוליאה והם היו יודעין דכך דימי אתא מארץ ישראל מקמי רבין: **תדא מבני כו' לאומרא.** והאמרים כאכר חזיר כרב דימי אמרו מהכרים הרגו כרבין. כאכר חזיר אמור מנבלה לאיש היא תרי איקורי: **אין נוטלין מהם.** מיס והאמרים ופליג אלעזר ומזקיה אתא הוא: **רבן גמליאל נרבי.** בנו של רבי ואוכל טהורות היה: **אמי מצריא חזקיה אמר אין נוטלין מהם לידים אלא מעטילין בהן לידים.** לי מיכא מ' אתה: **כל גופו טובל בהן.** אם נטמא לחויות הן לטבילת כל גופו: **אלא אם פניו ידיו ורגליו.** אם טבל בהם פניו ידיו ורגליו אין טבילה עולה לידים ולאכילה: **השתא כל גופו לא.** אף טבילה עולה יותר מן הנטילה כדאמרינן בחגיגה (דף יח:) נוטלין לידים לחולין ולמעשר ולקדש מעטילין אלמא טבילת ידים עדיפא ולכל גופו חזו לטבילה לידיו לא כל אכן: **במקומן.** בחיבורן אם בא להטביל ידיו בהן: **דכ"ע שפיר דמי.** אשם טבילה עליהם ככל מעיינות ומקוואות: **משקל מייתיה כמגא.** לשפוך על ידיו כדין הנטילה: **דכ"ע אסור.** דכי תקון רבנן נטילה לאו בחמין תקון ובני גרירי מחמי האור אלא היתה להן שעת הכושר: **דאפקינהו בבא בירתא.** מרין קאר והמים פוגים אם ואין אם שיעור מקוה אבל מחוברין למקוה לגזירה בעלמא הוא אלא מטו מגא: **שנפאלו משפיים בהמה.** כגון שרוחין או חמי טבריא: **בקרקע כשרין.** להטביל ידיו בהא מקוה נינהו אבל נטילה לא תקנו רבנן אלא ברוחין לשתיית בהמה: **אבל לא פניו ידיו ורגליו.** אפילו דרך טבילה. פניו ורגליו משום ידיו נקט להו ואורחא בעלמא נקט: **נט"י לחולין מפני שרך תרומה.** הוצרכה שהידים שניות ופוסלות את התרומה אבל חולין לא מהני בהו שני ומפני שרך תרומה שירגילו חולכי תרומה ליטול ידיהם

ח) הגוסגת בחולין: **ט[מצוה לשמוע דברי חכמים.** שתקנוה: **רבא אמר.** לחולייתא היא מצוה כרבי אלעזר בן ערך: **מלאן סמכו.** כדמפרש ואזיל: **הא שנף.** נמיס את ידיו טהור מנגיעתו בזב בתמיה: **אלא ה"ק.** הנוגע בזב ומי שלינו שותף את ידיו שניהם טמאין ומסמכתא בעלמא היא: **ופליגא דרב נחמן דאמר.** בגסות הרוח ולאו רשות היא: **ואי יהבו לי מידי.** אלא אפו לגרפני עמהם לזימון דקסברי אין מזמנין על הפירות לומר נברך: **וש"מ.** מדברכו כל אד ואד לאודיה לאחריהם ואי יאא האחד בברכת חבירו אמר מינה בשיש בין לחלק הוחיל ואין כאן אלא אחד: עד

חזנהו דהוו שדו מיא **מפומא דחצבא.** והא לשיעבד ולא עשה בעלמא כן או אלא הוליעה לפי שהיה ירא שיקפידו עליו שאר הבדים אם היה מודיע אי נמי אין מועיל אא"כ שדי להו ההוא גברא גופיה דאמר: **חמי** האור חזקיה **אמר אין נוטלין מהם לידים.** והא דתניא לעיל (דף קה.) מיס לרחוצים נוטלין בין בחמין בין בצונן מוקי (ג) חזקיה כליאנא קאמר דר' יוחי לטעיל כאחין היד סולדת בהן וכאן מיירי כשהיד סולדת בהן ורבי יוחנן דאמר הכא בצונן בתרא דמוקי לה לעיפ שהיד סולדת מותר ובאמת פירש בקונטרס לחזקיה תנא

הוא ופליג אברייתא לעיל:

דפסקינהו בבת בירתא. והא לחמרינן בפרק ג' מיין (מזיר לח.) דרביעית דמקוה בטלי בטלוה היינו לענין מחטין ועיטורות אבל שרי להטביל בהן ידיו ג"כ לגמרי בטלוה לף לידים והכא בממוצעין למקוה וכן פירש בקונטרס:

מים שנפאלו משתיית בהמה בבלים פסולין בקרקע כשרין. בפ"ב דזבחים (דף כב.) אמרינן כל המשלים למי מקוה משלים למי (ג) בתר ולרביעית אינו משלים למעוטי מתי אילימא למעוטי טיט הנרוק היכי דמי אי לפרה שוחה ושותה ממנו אפילו לרביעית נמי משלים פירש שם בקונטרס וכשריס הן לידים כלאמר בפרק כל הכשר מים שנפאלו משתיית בהמה בין בכלים בין בקרקע פסולין הא לא נפאלו כשרין ואגב רייחטא לא עיין ט) כן ואם תאמר להתם קאמר ואי לאין פרה שוחה ושותה ממנו אפילו למקוה נמי לא והכא משמע לכ"ע טובל בהן כל גופו ורגליה להתם מיירי שנפאלו משתיית בהמה מחמת שהטיט עב כל כך שאינה יכולה לשמות דאו אין שם מים עליו אבל הכא מיירי בגלולין הרבה אלא דמתים ומסרחי ומחמת כך אין הפרה יכולה לשתות: **מצוה לשמוע** דברי חכמים. ומ"ת והלא משום סרך תרומה תקנוה ומ"כ מאי ועוד

וי"ל דתקנו משום נקיות:

מצוה לשמוע דברי רבי אלעזר בן ערך. פירוש לחמרין ליה קרא דלאו דרשה גמורה (ד) דעיקר קרא אתא לכתרמין בנדה (דף מג.) מה ידיו מחברתי:

ושמע מינה שנים שאכלו מצוה ליחלק. תימה לר"י מנא ליה דמצוה ליחלק דילמא רשות כמ"ד בריש פ' שלשה שאכלו (ברכות מה.) דאם רצו לזמן מזמנין דפלוגתא היא דרב ורבי יוחנן ועוד קשה להתם לא פליגי אלא נפש שיש עליו תורת זמון דג' אבל פירות דאין מזמנין עליהן כלל כדאמר ס"מ דאין מזמנין על הפירות פשיטא דמצו' ליחלק

רבינו גרשום

מים ראשונים האכילו בשר חזיר. ו) כלומר ההוא דישב לשלחן כי לא נטל ידיו וכסבור דעובד כוכבים הוה והביאו לפניו בשר חזיר: אחרונים הרגיאו אשה מבעלה. דההוא דאפקיד כסא לאינתיה אכל עדשים וריצא לשוק בדלא נטל ידיו מים אחרונים והיה רשע אחד שראה כשנתן הבעל הכיס לאשתו ובא לאשה ואמר לה תני לי הכיס שנתן לך בעליך א"ל תן לי סימן נתן לה שאכל עדשים וכשבא לביתו וסיפרה לו הדברים וגירשה. חד מהני וחד מהני לחומרא. כלומר מים הראשונים האכילו בשר חזיר אחרונים הרגו את הנפש כלומר לא סבירא ליה דגירשה אלא קטלה: חמי האור חזקיה אמר אין נוטלין מהם לידים כלומר מים ראשונים: פסקינהו בבת בירתא כלומר שהיו עושין בצידי הנהר כמו צינורות שהולכות לשדות ומשקין מהם שדותיו דלא היו המים במקום רביתא דנהרא אלא בצינורות דהיא בת בירתא ובאותו מקום פליגי אם יכול אדם ליטול ידיו אם לאו: מים שנפאלו משתיית בהמה. כלומר שלא היו נקיים בכלים פסולים ליטול מהם ידיו בקרקע כשרים: טובל בהם כל גופו אבל לא ידיו ורגליו לענין קידוש ידיו ורגליו לעבוד עבודה: מר סבר גזרינן כלומר דר' שמעון בן אלעזר סבר אבל לא ידיו ורגליו דגזרינן אטו מנא ות"ק סבר בקרקע כשרים אפי' בבר בירתא דלא גזרינן אטו מנא (אלא) משום סרך תרומה כלומר שאם אכלו חולין בלא נטילת ידים היו מסרכין כן לתרומה והיו אוכלין אפי' תרומה בלא נטילת ידים: הא אחר שלא שתף ידיו טמא כלומר אפי' טהור שלא שתף ידיו טמא לאכול אפי' חולין. ופליגא דרב נחמן כלומר מה דאמרינן רשות הוא ליטול ידיו

כו א מיי' פ"ו מהלכות נזקות הלכה טו וע"ש סמג עשין כו טוש"ע ח"מ סי' קפ סעיף ו [וכרב אלפס בהלכות פ"ח דף מד:]

כז ב מיי' שם הלכה ט וע"ש טוש"ע שם סעיף ז [וכרב אלפס שם]:

כח ג מיי' שם טוש"ע שם סעיף ט:

ד [מיי' שם ה"כ]:

כט ה מיי' שם הלכה ג וע"ש סמג שם טוש"ע ח"מ סי' קמח סעיף ה:

ל ו טוש"ע ח"מ סי' ריג סעיף ג:

לא ז ח מיי' פ"ח מהל' נזקות הלכה טו סמג עשין כו טוש"ע ח"מ סי' קלג סעיף ג [וכרב אלפס שם מה.]:

לב ט מיי' פ"ו מהלכות נזקות הלכה ד סמג עשין כו טור ש"ע ח"מ סי' קפ סעיף ד:

לג י מיי' פי"ל מהלכות תרומות הלכה ז ופי"ל מהלכות מקואות הלכה יג:

ו) יומא פג: [ע"ש לשיטת והייט דתנן כו' ולריך תיקון שם], 2) [זהו כהייט דתנן כו' לשיטת ריומא הנ"ל ולפכך להך ר' אבא גופו תני להך לשיטת מיס לאמוראים כו' המוכר ביומא הנ"ל ועי' כתוספות פמ. ותמיהת ר' אבא כו' ולפ"ז ל"ל ביומא הנ"ל והייט לשיטת], ג) [תוס' לידים פ"ל ה"י ע"ש], ד) [ובמוסי כ. ושם נסמן], ה) תוגיגה יח:, ו) ברכות מה:, ז) [מדרש תנחומא בלק יח], ח) ל"ל בהגיגה, ט) [וע"ש תוס' שוכה יט: ד"ה טיט ותוס' זבחים כב. ד"ה למעוטי],

תורה אור השלם

1. וְכֹל אֲשֶׁר יִגַּע בּוֹ הַזָּב וְיָדָיו לֹא שָׁטַף בַּמָּיִם וְכִבֶּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד הָעָרֶב:

ויקרא טו יא

גליון הש"ס

גמ' האכילו בשר חזיר. עיין ב"י י"ד סי' קח:

הגהות הב"ח

(ו) גמ' השתא כל גופו טובל כהן פניו ידיו: (ז) תוס' ד"ה תמי וכו' מוקי לה חזקיה וכו' וכני יוחנן דשרי הכא ס"ל כל' כתלת: (ג) ד"ה מים וכו' למי מקוה משלים למי כיוור ולכיביעית: (ד) ד"ה מצוה וכו' שאכלו היא עיקר:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) גמ' כי אתא רב דימי אמר מים הרחמונים. נ"ב עיין ב"י י"ד ס"ק קי"ו להי' רשאל רשע מו שעת השמד הי' והיו מחזיקים עצמם לגוים כפרסקיא דאל"כ הל אסור לעשות קמחה בדבר המקור מן התורה וכ"כ מהר"מ שיק ועיין מהרש"ל בלשון רש"י כד"ה המילו וכו' דמפרש בגמרנו וזה שלא כהרב"י:

מוסף רש"י

מים הראשונים האכילו בשר חזיר. פוגלא ישראל היה מוכר לישראל דבריס המוחרים ומתכילם, ומוכר לנכריס בשר חזיר מבושל, בא ישראל לפוגלא ולאכול שלא נטל ידיו כשהשכ לאכול ומצא לפניו בשר חזיר (יומא פג:). **מצוה ליחלק.** ולכרך כל אחד בפני עצמו, אין ברכת המוציא בין ברכת המזון (ברכות מה:).

שיטה מקובצת

ל) מצוה לשמוע דברי חכמים שתקנוה. נ"ב כאן רמזו מה שתירץ הרשב"א ז"ל בקושיא שיש כאן ע"ש:

לד א מיי' פי"ג מהל' מקוואות הלכה ב טוש"ע י"ד סי' קכ"ה סעיף ג:

לה ב מיי' פ"ב מהל' איסו"מ הלכה יט:

לו ג מיי' פ"ו מהלכות ברכות הלכה יז סמג עשין כז טוש"ע י"ד סי' קמד סעיף ג:

לפירוש (זו היא) פליגא דרב נחמן דאמר רב נחמן כו' כלומר דאפי' רוצה ליטול ידיו לא שבקינן ליה: לחולין עד לפרק. עד פרק העליון של אצבעות: לתרומה עד פרק שני. לקדוש ידים ורגלים במקדש עד לפרק שלישי: עד כאן לחולין כלומר עד פרק ראשון לחולין עד פרק שני לתרומה: ושמואל דאמר ע"כ בין לחולין ובין לתרומה לקולא. כלומר עד פרק ראשון: לחומרא. עד פרק שלישי: לבני

ע) לכתורה ל"ל וכ"ה שאל לעמר וכו' ומנחם פשוט דלכאורה היה גומס בדבר שמועה אין לתרומה לקולא.

ד עד הפרק. הסני שבחמלע מלבעות לכיון למשוש קרך תרומה בעלמע הוא דיו אם נטל במה שנוגע במאכל להיינו לחסני מלבעות: **לתרומה עד הפרק.** פרק השליחי והוא בגב הילה: **קידוש ידים ורגלים.** מן הכיור: **עד הפרק.** העליון מקום מבור היל והזרוע: **עד כאן לחולין.** מרלה היה בידו כמו שפירשתי: **ושמואל אמר.** פרק המולין והתרומה שוין ולמומרת בפרק השליחי והוא שבגב היל: **משום דכהן הוא.** ורגיל בתרומה לפיכך החמיר על עלמו להרגיל לף בחולין כן כדי שיהא רגיל בה: **ומפנה.** לפלילה ובלבד שיהבר מלטנפס ומלטומלס: פקחא

עד הפרק [ע]קידוש ידים ורגלים במקדש
עד הפרק [א]וכל דבר שחוצץ בטבילה
בגוף חוצץ בנטילת ידים לחולין [ב]ובקידוש
ידים ורגלים במקדש אמר רב עד כאן
לחולין עד כאן לתרומה ושמואל אמר עד
כאן בין לחולין בין לתרומה לחומרא
ורב ששת אמר עד כאן בין לחולין בין
לתרומה לקולא אמר בר הדיא הוה קאימנא קמיה דרבי אמי ואמר
עד כאן בין לחולין בין לתרומה לחומרא ולא תימא רבי אמי משום
דכהן הוא דהא רבי מיישא בר בריה דרבי יהושע בן לוי הוא ליואי
ואמר עד כאן בין לחולין בין לתרומה לחומרא אמר רב [ג]נוטל אדם
את שתי ידיו שחרית ומתנה עליהן כל היום כולו אמר להו רבי אבינא לבני
פקחא

קמייהו פרגיות כרוב ודורמסקין ונתן בר קפרא רשות לאחד מהן לברך ובסוף הלו דברים (שם דף נג.) תניא היו יושבים בנית המדרש הניחו מאור לפניהם בית הלל אומרים אחד מברך לכולן ובפרק כילד מברכין (שם מב:) תנן גבי מוגמר לאחד מברך לכולן ויש לומר דשאני ברכה דלכתחלה שכל אחד מרויח בשמיה ברכה שע"י כן מותרין לאכול וליהנות לפיכך מצטרפין לה אבל בסוף שכבר אכלו לא מצטרפין והא דתניא בפרק כילד מברכין (שם דף נז.) רבן גמליאל וזקנים שהיו מסובין בעליה בירידו והניחו לפניהם כותבות וחלוטה ונתן ר"ג רשות לר' עקיבא לברך וקפץ וברך ברכה אחת מעין ג' היינו משום דר"ג לטעמיה דאמיד להו כפת דקמחר התם כל שהוא מז' המינים רבן גמליאל אומר ג' ברכות ואע"ג דר' עקיבא כרבנן סבירא ליה דאמרי ברכה אחת מעין ג' לא בשביל להוציא כולם ברך אחד ברך לעצמו בקול כדי להודיעם להם דהלכה כרבנן ומה שאין אנו נוהגין עכשיו לברך בתחלה אחד לכולן אלא כפת דקמחר התם לחודיה לפי שאין אנו קובעים עצמנו להסב על היין ועל הפירות ואפילו גבי פת תנן בכילד מברכין (שם דף מב.) היו יושבין כל אחד מברך לעצמו היסבו אחד מברך לכולן וגבי יין פליגי התם בגמרא (דף מג.) רב ור' יוחנן דרב סבר לא מהניא ליה היסבה ואיכא דאמרי לא בעיא היסבה ור' יוחנן אמר מהניא ליה היסבה ומיהו צריך עיון דפשט המשנה משמע דמיירי בברכה דלכתחלה ובגמרא משמע דמיירי בברכה דבסוף גבי תלמידי דרב דאמרי ניכול לחמא מהאי דינק בתר דכריכו יתבי ורקא מבעיא להו היסבו אין לא היסבו לא או דלמא כו' משמע דלכ"ע בברכה דלכתחלה הוה פשיטא להו דלא בעי היסבה דלא נסתפקו אלא לברכת המזון לבתר דכריכו ועוד דאי בברכה דלכתחלה פליגי רב ורבי יוחנן דרב מ"ם יין ממוגמר ואור לאחד מברך לכולן וי"ל משום דמוגמר ואור בא להם הנאה בעת אחת אבל קשה דבהדיא תנן התם בא להם יין לאחד המזון אחד מברך לכולם ואע"ג דאיכא למימר דשאני התם דמגו דמהניא היסבה לפת מהניא נמי ליין דהכי נמי משמע התם כי פריך ליה לרב מברייתא דתורמין מ"מ הוה ליה לאקשויי מפי לרב ממתניתין ולשנויי הכי אלא לא פריך ליה ממתניתין דעל כרחך מיירי בברכה דמחלוקת דומיא דיין שבתוך המזון אבל ברייתא ע"כ מיירי בברכה דבסוף מדבעי היסבה ולפי זה בברכה דלכתחלה לא בעי לאקשועי דוקתא לא בפת ולא בשאר דבריס ובברכה דבסוף בעי לאקשועי דוקתא בין בפת בין בשאר דבריס דהלכה כרבי יוחנן ומיהו יש לייסב כולה מלתא בברכה דבתחלה והא דפריך לרב מברייתא ולא ממתניתין משום דמברייתא פריך ליתי ליפני דרב ומה שלא נסתפקו תלמידי דרב עד אחר המזון לפי שבתחלה לא בעו בפת אחת להבי דינק אלא היו מתקנין שם ליסב אחד וכל אחד שהיה מגיע שם היה יושב ואוכל והיה מברך לעצמו והא דמייתי שם ראיה מברייתא דמייתי ניזול וניכול נהמא דזוגתא דלכתחלה ע"ג דברכת המזון בשניס מלוה ליתלק ובתחלה אחד מברך לאחדים מ"מ מייתי ראיה דכי אמרי ניזול וניכול נהמא דזוגתא דלכתחלה א

פקחא דערבות. בקעה של חותה מדינה וחין מים מצויין להס[ט]: **ופליגא דרב.** דסברי חפי' בלח דמק: **האי אריתא דדלאי.** לינור שמופכין לו מים מן היחור בדלי והוח מולין מים לסדום: **חין נוטלין ממנו לידיים.** לחת ידיו לחוכו ויקלמו המים לחוכן דלמו מכח גברא חלח שכבר עבר כח המופך והן מקלחין מלליהס וחין כאן לא נטילה ולא טבילה נטילה דלמו מכח גברא קחלח טבילי נמי בלינור ליחת שחין כאן שעור מקוה: **ואי מיקרב גבי דונא.** כשהדונא שופך וזה נותן ידיו סמוך למקום הספיכה והמים מקלחין מכח הספיכה לתוך ידיו ספיך לסי: **ואי בויע דונא נכוסם מקמא.** כשהנקב מכנים מלקה גדול הוח קלח וקילוח היולח ממנו גרמה והמופך שופך דרך פיו לליעור והנקב מקלח מלמוריו ליאור: **מילף לייף.** הליעור עם היאור ע"י דלי ומטבילין בליעור חת הידים דלמו טבילה גמורה היח ודיה בחבור זה ולח בעינן כשפופרת הגוד כדין עירוב מקוחות דלמ': **לאי שניקב רו.** למו כלי הוח דרכן כלי חקון: **הא לחד והא לתרי.** לחד רבילת בעינן מחלה חלל לתרי שהיה בו רבילת ונטל הרחמן וחמ"כ נטל הסני מע"ג דלח הוי רבילת בנטילת שני ספיך דמי לחולל ומשיירי טהרה חתו כדמפרש לקמיה מי רבילת[ט]: **קפדיתו אמנא.** שיהח כלי שלם: **אחזותא.** שיהח בהן מרחה מים: **אשיעורא.** דרבילת: **דקאתו משירי טהרה.** חצל מעיקרא לריך שיהח בו רבילת: **נטלה בה רבילת.** של זכוכית קרי נטלה והיתה מולנעת לשער בה כלי של כל לים ומים שמתקנו ליטול ידיו: **כווח.** של חרס: **שתקנה.** חתקנה לקבל רבילת לף על גב דמעיקרא לאו לאיתתמוי בגווה עבידא ואין חלנה עשוי לתוכו: **חמת וכפישה.** מיני עודות של עור הן: **סק וקופה.** אין מלאכתן למים דרובן אין מקבלין מים: **בשפה.** מי שלא נטל ידיו מהו לפרופ[ט] מפה על ידיו ולא יגע בלוכלוך ויאכל: **וכשנתנו לו לר' לדוק.** בשנתנה סוכה כשהיו נותנין לו לרבי לדוק לוכל שהוא פחות מכביצה נוטלו בשפה ואוכלו ולא היה נוטל ידיו ולא היה מלריכו סוכה ולא נרכת המזון: **נח.** הא דנקט פחות מכביצה משום סוכה וברכה נקט ליה: עבדין

הא' אריתא. פי' בקונטרס לינור שמופכין לו מים מן היחור בדלי והוח מולין מים כשהוח קרוי חריתא להא יאותים מתרגמינן חריתי וכפ' הפרה (ג"ק נ:) לשון הסוח תורת דנפל לחריתא ומשמע שם שהוח עמוק עשרה טפחים:

דלא אתו מכח גברא. פירש בהלכות גדולות שמותר להטביל ידיס בתוך הכלי דחשיבא נטילה והביח לליס מפ"ב דזבחים (דף כח.) דליבעיא להו מהו לקדש ידיו ורגליו בכיור ממנו ממר רחמנא ולא לתוכו משמע דבקידוש ידיס מבעי ליה משום דכתיב ממנו חצל נטילת ידיס ספילו בתוכן מותר וקשה לפירושו דהכא ממר חינו נוטל ממנו דלא חתי מכח גברא משמע דבעינן כח גברא המופך ומיהו י"ל דבעינן נטילה מן הכלי בין טובל ידיו בתוך הכלי ובין שופך מן הכלי על ידיו יש כאן נטילה מן הכלי חצל הכח ידיו תוך לכלי הן וכבר פסק כח הכלי כשהמים בחים עליו הלכך חין כאן נטילה מן הכלי וגם טבילה חין כאן שהרי שמופין והא דנקט דלא חתו מכח גברא דלא נקט משום דלא חתו מכח גברא חלא דבעינן נטילה מן הכלי ס"ל דתנן במסכת ידיס (פ"ב מ"ב) הכל כשרין ליתן מים לידיס ספילו חרס שוטה וקטן ומניח חבית בין ברכיו ונוטל ומניח חבית על לדו ונוטל הקוף נותן לידיס רבי יוסי פוסל בשניהס פירוש בקוף ובחבית שוטה על לדו והמיס נשפכים מלליהן דבעי רבי יוסי מכח גברא דתני ות"ק לא בעי חלא שיהח כח כלי והשתא שמעתא דנקט כח גברא חתי כרבי יוסי חצל ההלכות גדולות מי ספשר להעמיד חלא כרבנן ולריך להחמיר כיון דסוגיא דשמעתין כרבי יוסי ומס חלס נוטל ידו חחת וחוזר ומשפשף בחברתה לריך לחזור ולינול כדחמרינן בפרק שני דידיס (מ"ג) נוטל ידו חחת ומשפשף בחברתה טמחה ומס שרה פחו במים חו הדיח בהן חת הכלים פסולים לנטילה ומס הדיח בהן ידיו כשרין דהכי תנן במסכת ידיס ולריך לשפוך מיס על ידיו ג' פעמים פעם לשמונה כדי להעביר טיט ודבר המונח מעל ידיו ופעם שניה לטהר ידיו ופעם שלישית לטהר חותן מיס וכן מוכח בכמה דוכתין

מאי לאו הא בביצה בעי נטילת ידים. תימה היכי מלי למימר הכי הא ע"כ בתרומה ספי' כביצה לא בעי נטילת ידיס דהא התידו מפה לאוכלי תרומה דרבי כהן הוה כדמוכח בפ' מי שמתו (סס כ:) גבי מלגיס היינו ע"ג חרוחות כו' ובפ' כל פסולי המוקדשין (בכורות לו.) גבי הסוח בוכרת דהוה ליה לר' לדוק וכספ"ק דיבמות (דף טו:) והיה חוכל חולין על טהרת תרומה ס) ו"ל דהוה מלי למימר ולישנעמיך. [ע' תוס' יומח עט: ד"ה הח ותוס' סוכה כח. ד"ה הח כביצה]:

לח ב מיי' פס הלכה יד ועיי' בכ"מ סמג עשין כז טוש"ע ס"ח סי' קנט סעיף ז [וכבר נלפפס בדכות פ"ח דף מה: וגרסמי' ממר רבה ועי"ש עוד דגרסינן ממכת היס לו בסוגיא דהכא והביחו הרא"ש הכא בפרק יח]:

לט ג ד מיי' פס הלכה יא יב ועיין בכ"מ טוש"ע סס סעיף ג ופי' קס סעיף יג [וכבר נלפפס בס דף מו. וגרסמי' ג"ל רב ממי' בפרק נמלמימן]:

מ ה מיי' פי"ל מהלכות מקוואות הלכה ג ועי"ש סמג עשין סס טוש"ע ס"ח סי' קנט סעיף יג:

מא ו ז מיי' פ"ו מהל' ברכות הל' [ל] ז טוש"ע סס סעיף ג:

מב ח מיי' פ"ו מהלכות ברכות הלכה יא טוש"ע ס"ח סי' קנט סעיף ג:

מג ט י מיי' סס הלכה יא טוש"ע סס סעי' ד:

מד כ מיי' פ"ו מהלכות ברכות הלכה יח ועי' בהגהות וכ"מ סמג עשין כז טוש"ע ס"ח סי' קסג סעיף ג:

שיטה מקובצת

ג) פי' בקונטרס שחקקה ונראה דבלא חקיקה היא מחזקת רבילת וכו'. וע"ב ואיצטריך לדיוקא:

רבינו גרשום (המשך)

בכנוס משקה אין נוטלין ממנו לידים כלומר דלאו חשוב כלי: ל"ק הא לחד הא לתרי כלומר לחד אע"ג דלית ביה לתרי אי אית ביה רבילת אין אי לא לא. קפדיתו אמנא כלומר דאי נקיב בכנוס משקה (אין) [תו] לא נטליתו מינה: קפדיתו אחזותא שיהא להן מראה יפה: קפדיתו אשיעורא שיהא בו רבילת: ולא היא התם דקא אתו משירי טהרה. כלומר אם יש בו רבילת מתחלה נוטלין ממנו אפי' לשנים אע"ג דלא מטו לכל חד וחד אלא חצי רבילת דקא אתו משירי טהרה מרבילת אבל אם אין בו מתחלה אלא חצי רבילת או משהו פחות מרבילת כיון דמתחלה לא היה בם כדי טהרה אין נוטלין: נטלא בת רבילת. כלומר כלי שמחזיק רבילת ליטול בה ידים. כוזא כלי חרש: מגופת חבית שתיקנה (בו) [הוא] דבר שסותמין בו כלי חרש ותיקן המגופה עלמה. חמת וכפישה. חמת כלי עור הוא. כפישה שמתקנין למים. הסל והקופה. כלומר מפני שמנוקבין: מהו לאכול במפה. כלומר [מי] שלא נטל ידיו מהו שיכורוך ידו במפה כדי שלא יגע בפת ויאכל מי חיישינן שמא יגע או לא: נטלו במפה ואכלו חוץ לסוכה כלו' בלא נ"י אבלו והיכן הלכה זו

ס) [בערך ערך מרח גרס גרסם ובן גרסי הכי"ק ורפ"ם]. ט) [ל"ל דתנן]. י) מיל לח. גיטין טו: יבמות פ"ח מ"ה, ד) [ל"ל דתנן]. ה) [תוס' יבמות פ"ח ה"ג ע"ב] ו) בכ"ה פ"ח דיבמות מ"ב גרס קף קף על פי שפופרתן וע"ש, ז) יומח עט. סוכה כו:, ח) [בלקוטי במו"ק טו. זבוני מ"ו בפקחא דערבות ושם פרש"י פקחא דערבות בסוף של חותו מקום], ט) [ל"ל כו', י) בפ"ה: לבכורות, כ) עי' מהר"ם שהחריך ופסק שטעות גפל בספרים ע"ס,

גליון הש"ס

גמ' ואי בויע. ויקלטו שמלופס (בר"ח מב [מד] ע"ב) מתרגמינן ובזעו לבזיטון: תוס' ד"ה ואי בו' לא החמירו. עי' מלה לף מט ע"ל תוס' ד"ה חס:

מוסף רש"י

מי רבילת. כלי מחזיק רבילת מלא מים (ג"ז סוכה טו:). ואפילו לשנים. כיון דמעיקרא הוה שיעורא וקאתו משירי טהרה (שם) ומע"ג לית בהו רבילת לבד, הואיל ולרמשון הוה ליה כלי שיעור נטילה (נדיר לח.). אוכל. מלכל פחות מכביצה (סוכה כו:). נוטלו במפה כו'. לח נוטל ידיו מלא כדי במפה ידיו משום נקיות, דקסבר פחות מכביצה לא בעי נט"י ולא בעי סוכה ולא בעי ברכת המזון לאחריו, דדברים כל יסודם ואכלת ושבעת וברכת, הבא שיש בו כביצה וליכא, אבל לפניו בכל דהו בעי ברכה, שהרי נהנה ואסור ליהנות מן העולם בלא ברכה (שם). שלשה קולין וכו. נמ' אחת שלא נטל ידיו מלא במפה כדי ידיו משום סלינות הדעת ואסור לסוכה אכלו ולא בירך מאחריו (יומא עט.).

רבינו גרשום

פקחא דערבות כו'. פקחא דערבות אין בו מים: ואחנו עלייהו כולי יומא. אחנו דאימת שתרצו ביום תאכלו לחם על אותה נטילה: בשעת הדחק אין. כלומר היכא דלא שכיחי מיא. האי אריתא דדלאי אין נוטלין כו' כיצד הם עושין דולין מן הבור וממלאין צינורות סביביו להשקות השדות וה"ק כשממלאין הצינורות אין נוטלין מצינורות ואין מטבילין בה ידים מי שהיו ידיו מטאוח. ואי מקרב לגבי דוולא כו' כלומר כשהדולה שופך אי מקריב ידיו לגבי דוולא כו'. ואי בזיע דוולא בכנוס משקה כו' כלומר אם נקוב דוולא כשממלא מן האריתא בכנוס משקה: מילף לייפי חשובין כמחוברין לאריתא ואף מטבילין: כלי שניקב